

BUITEN

19^E JAARGANG N^O. 42.

ZATERDAG 17 OCTOBER 1925.

KAMPEEREN AAN HET MIRROR LAKE IN HET AMERIKAANSCH E ROTS GEBERGTE.

Redacteur; Mr. A. LOOSJES.

INHOUD:

KAMPEEREN AAN HET MIRROR LAKE IN HET AMERIKAANSCH ROTSGEBERGTE, ILLUSTRATIE	BLZ. 493
MARIANNE HOOGLAND, DOOR MARIE VAN ZEGGELEN (16).	„ 494
DE AARDAPPELCAMPAGNE IN DE VEENKOLONIËN. DOOR R. H. HERWIG, GEÏLLUSTREERD	BLZ. 496—497
DE „HONDENSLAGER”, DOOR O.	BLZ. 497
HET PRINSENHOFTUINPOORTJE TE GRONINGEN, DOOR MR. R. VAN ROYEN, GEÏLLUSTREERD.	„ 498
AVOND AAN ZEE (GEDICHT), DOOR J. G.	„ 498
GAAN WIJ VOORUIT? DOOR MR. C. BAKE	„ 498
EEN WEINIG BEKENDE, FIJNE ZOMERHEESTER VOOR DEN TUIN, DOOR A. J. VAN LAREN, GEÏLLUSTR.	„ 499
HUIS AAN DE SLOTERKADE TE AMSTERDAM, AANGEKOCHT DOOR DE VEREENIGING „HENDRICK DE KEYSER”, ILLUSTRATIE	„ 499
ZWAMMENLEVEN IN HET NAJAAR, II, DOOR AFER, GEÏLLUSTREERD	BLZ. 500—502
DE LOUSVENOGEL, NAAR HET DEENSCH VAN KNUD POULSEN	BLZ. 501
HET KAPITOOL TE WASHINGTON, DOOR L., GEÏLL.	„ 503
OP LEVEN EN DOOD, NAAR HET ENGELSCH DOOR CHLS. G. D. ROBERTS (24).	„ 503
HET ALTAAR IN DE OUD-KATH. KERK TE LEIDEN, ILLUSTRATIE	„ 504
KERKUILEN DOOR O.	„ 504

BERICHTEN VAN REDACTIE EN UITGEVERS.

Men gelieve alles wat de Redactie of de Administratie van dit weekblad betreft te adresseeren aan de Uitgevers Scheltema & Holkema's Boekhandel, Rokin 74-76, Amsterdam, met de toevoeging: „Voor de Redactie” of „voor de Administratie van het Weekblad Buiten”. Duidelijke naam en adresvermelding wordt verzocht ook achter op de foto's.

De uitgevers verzoeken beleefdeijk dit blad te noemen als men naar aanleiding van een advertentie, een aanvraag of een bestelling aan een adverteerder doet.

Afzonderlijke nummers: Prijs 40 cts.

MARIANNE HOOGLAND

door

MARIE VAN ZEGGELEN.

15)

VADER, oom Doornbos en oom Piet waren bij elkaar voor den schoorsteen gezeten, ouder gewoonte zeker, uit den wintertijd als de kachel er nog is, en kleine bewegelijke oma Breecamp zat met de eveneens kleine en bewegelijke mevrouw van Aalten op de sofa. Marianne hoorde boven het gegons der andere stemmen, duidelijk de hoogere dezer twee dames boven alles uit. „Mijn Jan is m'n alles, mevrouw, en al zeg ik 't zelf, 't is 'n lieve jongen en knap is ie gelukkig ook. Hij weet z'n weetje wel, en ja, u zult wel zeggen dat 'n moeder al die dingen zoo zelf vertelt hè, maar wat waar is, is waar, hij is ook muzikaal, heel muzikaal.”

Zou Jan het hooren? dacht Marianne, en ze zag over de hoofden der twee dames heen naar een blond gebrild jongensch dat met David voor het venster eenigszins terug getrokken van de anderen in druk gesprek was. Neen, Jan hoorde het niet. Gelukkig maar, hij zou nog een tikje verwaander worden. Ja, de muzikaliteit van Jan werd altijd op het tapijt gebracht als de familie van Aalten Grootmama bezocht. Marianne wist wel waarom het te doen was. „Jan zou zoo heel graag eens quatre mains met je spelen.” „Maar ik liever niet,

Grootma.” „Maar je zoudt er die goede mevrouw van Aalten zoo'n plezier mee doen.” „Maar er zijn misschien wel andere meisjes die heel graag met Jan willen spelen, Grootmama!” „Met die andere meisjes wil Jan niet graag spelen, meisje.” „Jan wil bepaald met jou spelen, heeft zijn moeder mij gezegd.” Ongeveer drie maal in het jaar had een dergelijk gesprek tusschen Grootmama en Marianne plaats, en eenmaal was zij niet ontsnapt aan het noodlot. Bij Grootmama zelf had Marianne met Jan quatre mains gespeeld, tot groot genot („groot genot” had zij het genoemd) van mevrouw van Aalten. Jan's moeder en Jan zelf heeft het ook heel plezierig gevonden. „Er is niemand,” heeft ie gezegd, „met wie ik liever speel dan met Mariannetje Hoogland!”

Nu stond Marianne, met haar taartjesschotel in de eene en een stapel gebakschaaltjes in de andere hand, bij de sofa. „En ook al zoo'n huishoudstertje!” zeide mevrouw van Aalten, terwijl haar oogen vlug over de taartjes dwaalden om er een naar haar gading uit te kiezen. „Mariannetje, Marianne-tje. Oma heeft me van je succes verteld!”

„Hè Oma!” Marianne zag haar kleine ondeugende oma aan. Het ging zeker om den feestavond van David; waarom vertelde oma dat nu!

„En ze hebben je rond gedragen op 'n stoel, Mariannetje,” zeide mevrouw van Aalten, „en . . . .” ze moest even 'n kruimpje van d'r mond met haar zakdoek wegvegen, „en je hebt zoo prachtig voorgedragen, hoor ik! Dat had Jan moeten hooren!”

„Mariannetje is een geboren actrice,” zeide oma met de sprekende kuiltjes in haar wangen. „En ze maakt verzen zoo maar voor de vuist of 't niets is!”

Marianne gaf Oma een bestraffenden blik, maar zij kreeg een knipoog terug en lachend ging zij maar verder met haar taartjesschotel en gebakschaaltjes, naar Tante Eline en mijnheer van Aalten, die „nee lieve kind, ik bedank voor alles wat zoet is” zeide, van hen naar de heeren bij den schoorsteen, waar oom Doornbos haar even terzijde nam. „'n Geheim, Marianne, even in je oor wat zeggen.”

„Nu?” vroeg ze, haar hoofd schuin, terwijl oom zich naar haar over boog. „Heb je wel baisers op je schaal?”

„k Weet niet, oom, o ja, daar ligt er een.”

„Hou die apart voor Jantje, kind, dan steel je 't hart van de oudelui.”

„Och!” Marianne schudde lachend een lokje haar uit haar oogen en ging weer verder, naar Grootpa en Grootmama, eindelijk naar David en Jan. Maar zij kon niet laten naar oom Doornbos om te zien, terwijl Jan zijn taartje uitkoos, en ze bemerkte dat hij en oom Piet en waarlijk haar vader ook er pret in hadden en haar uit de verte plaagden. Alles de schuld van oom Piet, die aan vader en oom van de quatre-mains-avond verteld had. Zij was gauwer uit den hoek bij het raam weg, dan Jan van Aalten wel gewild had. Hij had nog geen enkel woord met Marianne kunnen spreken. De spijt daarover stond duidelijk op zijn gelaat te lezen, toen hij 't meisje nazag dat nu weernaar het buffet ging om de dranken in te schenken.

„Helpen?” seinde David haar, wijzend op Jan en hem.

„Neen, dank je,” seinde Marianne terug, „blijf daar maar samen, ik kan het wel alleen af.”

Ze ging nu weer na een oogenblik, voorzichtig rond met de limonade voor de dames, de madera voor de heeren, en toen zij zich eindelijk nederzette op het lage stoeltje naast Grootmama's hoogen stoel, werd haar blik als getrokken naar het kaalhoofdige heertje naast Tante Eline. Zij zag hoe hij plechtig zijn glas naar Grootmama hief en met de anderen op het geluk der jarige dronk, doch niet als die anderen zijn glas weder neerzette, neen, hij hield het in de hand en wachtte op iets. Marianne zag het duidelijk, zij volgde den blik van den ouden heer, die langs Grootpa heen naar David ging en daarna naar haar vader.

„Dominé Hoogland!” zeide Mijnheer van Aalten.

Zie je wel, er was iets bijzonders. Mijnheer van Aalten trok werkelijk een plechtig gezicht.

Dominé Hoogland zette zich op een der leege stoelen naast den heer van Aalten. De dames op de sofa zwegen. Marianne zag hoe mevrouw van Aalten vertrouwelijk en als een waar-schuwing haar hand op die van oma legde.

„Ik wilde het oogenblik waarnemen dat wij nog in intiemen kring zijn, dominé,” zeide de heer van Aalten, „om U en uw zoon den pas gepromoveerden jongen man een voorstel te doen. Het is niet meer dan een voorstel en u hebt den tijd er

rijpelijk over te denken. Maar veroorloof me eerst een vraag: heeft het jonge mensch plannen voor de toekomst?"

Ieder's blik ging naar David, die met de handen op den rug achter zijn vader stond.

„Plannen? mijnheer... eenigszins, ze hangen nog in de lucht.”

„Dat is te zeggen,” zeide dominé Hoogland, „zijn plannen zijn om te werken natuurlijk, wij zijn besloten, David en ik, dat hij eerst eens een kijkje in het buitenland gaat nemen, daarna kan hij decideeren waar hij zich vestigen zal.”

David zag naar de punten van zijn schoenen en toen hij opzag, keek hij over de heeren heen toevallig in de oogjes van mevrouw van Aalten die haar brides had losgemaakt, want ze was warm geworden. Hij zag hoe ze oma's hand kneep en een raadselachtig glimlachje naar hem toezond als een verdwaald geesteswolkje.

„Vestigen zal”, herhaalde Van Aalten's stem. „Juist, daar heb ik u waar ik wezen wil. Waar hij zich vestigen zal, dat is een groot vraagstuk voor een jong advocaat. Ik spreek, wat dat betreft, uit ondervinding.”

„Ongetwijfeld,” zeide dominé Hoogland. „Wanneer u ons een goeden raad wilt geven, houden wij ons zeer aanbevolen, niet waar David?”

„Zeker, zeker Papa,” bromde David, en weer ontmoette hij de oogjes van Mevrouw van Aalten op de sofa, doch nu knikte zij hem toe, heel vriendelijk en bemoedigend, en ze gaf ondertusschen maar zachte klapjes op de handen van oma.

„Die David!” dacht Marianne. „Hij denkt dat mevrouw van Aalten hem toeknikt, maar jongen, het is Jan die achter je staat!”

„Nu”, zeide Van Aalten de hand over zijn knie wrijvend en met zijn brillette Grootmama, Grootpa en de heeren bij den schoorsteen in een rondblik nemend. „Dan raad ik u dit, vestig u niet in een vreemde stad waar je naam onbekend is, en vestig je niet alleen, jonge man. Zoek een bekend advocatenkantoor en bied je daar voorloopig aan als volontair. Gaat 't goed dan is er de kans dat je compagnon wordt en nu zal ik maar ruiterlijk er mee voor den dag komen. Kom bij mij op het kantoor. Jan komt er later ook, dat weet je, als jullie het goed met elkaar kunt vinden, wel jongen, dan is om zoo te zeggen je fortuin gemaakt. Je wordt compagnon met hem als ik me terug trek en, nie waar moeder? wij op onze villa in Velp gaan wonen!” Hij lachte een beetje zenuwachtig om die aardigheid. „Zie daar, nu heb ik gezegd wat ik te zeggen had, vóór er andere gasten komen”.

„Mijnheer van Aalten, ik ben.....”

„Nee, nee, dominé, ik wil er nog geen antwoord op hebben, denkt u er over na, en je zoon denkt er over na en Grootmama denkt er over na, want niet waar, Grootmama en 'r kleinzoon die zijn één, ik weet het en u mevrouw Hoogland, u denkt er ook eens over. . . . ja, ja en 't zusje Mariannetje meisje ook, nie waar.”

„Ik zou dankbaar zijn,” zeide Grootmama, „heel dankbaar, mijnheer van Aalten, als ik dat groot zou beleven dat David advocaat was en geassocieerd met een ander die al zoo bekend is als u, in den Haag! Ik zal u wat zeggen, mijnheer van Aalten, dit is werkelijk het mooiste cadeau op mijn verjaardag.”

Marianne's oogen bleven op David's gezicht gevestigd. Waarom keek hij zoo. . . . zoo als zij het wel kende, met iets in zijn oogen dat zeide: „ik wil niet.” Zij luisterde niet meer naar de vele woorden die heen en weer gingen en zij schrok licht toen zij Jan's stem dicht bij zich hoorde. „Wanneer zullen wij weer eens quatre mains spelen, Marianne? Ik heb een nieuwe van Haydn.”

„O! heb je? zoo, wel, ik weet niet. Ik heb zooveel te werken nu, begrijp je, voor de groote vacantie.”

„O ja, dan ga je van school af, hè?”

„Ja en dan.....”

„En dan?”

„Naar de academie, naar de schilderklas.”

„Zoo!” zei Jan — „en zaler dan niet 'ns tijd zijn voor een quatre mains?”

„O dan! dan krijg ik 't zoo druk. Neen, ik durf niets af te spreken, Jan!”

„Hè”, zei hij, „pianospelen is zoo aardig voor meisjes en als je later eens 'n huishouden hebt, dan kan je toch niet meer schilderen!”

„Nee maar!” lachte Marianne, „en Moes dan!?”

„Nou ja.....” Jan kreeg een kleur.

„Moes is heusch een goede huishoudster, dacht je soms anders?” bracht Marianne hem in 't nauw.

„O nee, natuurlijk niet. . . . maar Mama bijvoorbeeld zegt altijd dat ze vroeger zooveel teekende en nu heeft ze er niets meer aan, en toch is haar huishouden maar klein.”

Marianne werd overmoedig. „Zoo zal ik niet doen, Jan, ik doe precies als moeder, ik trouw met een dominé en ik wil zes kinderen hebben en toch schilderen.”

Jan staarde haar aan. Zijn oogen knipten achter zijn bril. Hij had geen woorden. Zijn neus die eenigszins wipte, keerde hij een slagje naar boven; hij zag naar zijn mama die, nu tevreden dat „de kinderen” samen een genoegelijk onderhoud schenen te hebben, haar brides weder vaststrikte, want Papa van Aalten was aan het afscheid nemen. Hij drukte de handen van Grootmama, van mevrouw Hoogland en mevrouw Doornbos, hij drukte die der heeren, en als David aan de beurt kwam, vermaande hij, den vinger omhoog stekend: „niet à te lang nadenken in 't buitenland, jongmensch, want dan kon de kans wel eens verkeken zijn!”

David glimlachte beleefd en boog voor mevrouw en hem, ging zelfs mee om het echtpaar uit te laten.

„Wat zeg je daarvan?” zeide dominé Hoogland tot zijn vrouw. „David is een geluksvogel.”

s'Avonds na het middagmaal kroop Marianne dicht bij Oma Breecamp, die op de canapé zat in de achterkamer. Grootpa deed in den grooten stoel zijn dutje met korte en dan weer lang uitgehaalde snurkende geluidjes.

Oma zat daar stilletjes alleen, terwijl moeder Antje het zilver waschte en Daatje de tafel afnam. Met den bril op den neus zat ze daar, gebogen over een zwart papier, en ze knipte. Marianne zag ademloos toe. Er lagen drie portretjes voor oma op het tafeltje, en als eindelijk Marianne de hand durfde uitstrekken om ze op te nemen, hield zij ze tegen het licht van het venster.

Dat was Mevrouw van Aalten! het ronde hoofdje, het korte halsje onmiddellijk in den boezem overgaand, en dit, Grootmama! statig deftig, het haar onder het kanten kapje, de plooi kraag tegen den hals, en dit meneer van Aalten zoo waar! kaal rond kopje, wipneusje, brillette tegen het oog, schouder wat opgetrokken. . . . .

„Oma! u bent een wonder!” zei Marianne zachtjes voor Opa

„Wie is dat?” vroeg Oma, maar ze liet het silhouetje nog niet los, nog een knipje deed ze, en nog een, „daar, wie is dat, je „teer beminde” meisje!”

Marianne hield de silhouet tegen het licht.

„Jan! Jan van Aalten! o Omaatje, wat 'n stoutert bent u. ja warempel, zoo is z'n neus en dat eigenwijze kuifje en 't brillette! o Cieltje, je bent een dot!”

Marianne had zich tegen haar grootmoeder aangegooid. Ze nam 't kleine vrouwtje in haar armen en haar krullen lagen in oma's hals.

„Maar kind!” knorde moeder Antje, die nu met 't zilver klaar was, „wat doe je met je grootmoeder?”

„Ik eet 'r op! Moes, zóó iets te kunnen. Niemand kan zoo maar uit 'r hoofd silhouetten knippen als oma!”

„Tot belooning noemt ze me Cieltje, Ant, roep haar eens tot de orde.”

„En ik luister toch niet,” zei Marianne. „Ik zeg den heelen avond Cieltje, Cieltje, Cieltje! Wie heeft er nou ook zoo'n aanbiddelijke stoute grootmoeder?”

„Pas maar op, kleindochter, als jij later met Jan Hark van Harkensteen trouwt en je laat hem dit portret zien. . . . .”

„Ik met Jan? Oma, nooit!”

„Evenmin Jannetje, als dat David zijn compagnon wordt?”

„O! hebt u dat ook gedacht!? had David's gezicht maar eens moeten zien!”

„Zou David niet willen?” zeide moeder Antje, en zij zette zich nu rustig bij de twee neer. „Dat zou toch jammer zijn. Grootmama Hoogland zou het graag zien, geloof ik.”

„Als Grootmama dit wil, Antje,” zeide oma, haar schaatje neerleggende, „dan krijg ik 't met haar aan den stok, voor het eerst van mijn leven! David in die harkfamilie!”

(Wordt vervolgd).

Verbetering.

Het onderschrift van de afbeeldingen der aren op blz. 475 van No. 40 kan tot misverstand aanleiding geven. Van links naar rechts zijn afgebeeld: Haver-, Tarwe en Roggearen.

Foto R. H. Herwig.

DE AARDAPPELCAMPAGNE. HET SORTEEREN EN „ZAKKEN”.

DE AARDAPPELCAMPAGNE IN DE VEENKOLONIËN.

DOOR bijzondere omstandigheden moesten we midden October in de Groningsche Veenkoloniën zijn. In jaren waren we er om dien tijd niet geweest. Natuurlijk wisten we nog wel, dat de aardappelcampagne nu begonnen was. We waren ook nog niet vergeten, dat de veenkoloniale kanalen dan een verre van aangename geur verspreiden. Dat het zoo erg was wisten we echter niet! Reeds bij het verlaten van het station moest ons reukorgaan er aan gelooven. En toen we bij het kanaal kwamen! Nu wilden we graag voor waar aannemen, wat ons vroeger ongelooflijk scheen. In onze jonge jaren toch, toen nog niet de N.O.L.S. de veenkoloniale dorpen aan het groote spoornet verbond en Zuidbroek het naaste station was, zou eens één der eerste Hollandsche tooneelgezelschappen in „Veenlust” te Veendam optreden. De dames en heeren artisten werden — ’t was een zomersche herfst — in open rijtuigen van Zuidbroek gehaald. Toen zouden een paar der dames het te kwaad gekregen hebben door den reuk van het kanaalwater. Dat was iets, wat wij als jongens niet konden begrijpen! Och ja, we roken het wel; we wisten wel, dat bijv. het zilver binnen een week blauw zag, maar daarvan onpasselijk worden, nee maar! Nu dachten we er anders over. En ’t gezicht van de vuile massa, die water moest verbeelden, deed het hare, om het verhaal geloofwaardig te doen worden. We herinnerden ons nu ook, dat men reeds in onze jonge jaren proeven genomen had om het kanaalwater niet te verontreinigen niet alleen, maar ook om het daarin opgenomen vuil productief te maken. — Wat is toch het geval. Men weet dat de veenkoloniale bodem zich uitstekend leent tot den verbouw van fabrieksaardappelen. In den oorlog maakten we ongeveer allemaal kennis met deze smakelijke (?) knollen, die toen als zandaardappelen op onzen disch verschenen. Zelfs de regeering durfde ze blijkbaar niet als veenaardappelen lanceren! Lekker zijn ze niet. Natuurlijk niet, want de veenkoloniale landbouwer werkt alleen op kwantum en zetmeelgehalte. En daarmee heeft hij succes. Opbrengsten van een kleine 500 H.L. per H.A. zijn geen zeldzaamheden! Wel worden er nog elk jaar betrekkelijk groote hoeveelheden verkocht als „schoonen”, d.w.z. voor de consumptie bestemd, maar die gaan zonder uitzondering naar ’t buitenland. De rest gaat naar de fabrieken, naar de boerenfabrieken of naar de speculatieve. Wat dat zijn? Om dat duidelijk te maken, is een beetje geschiedenis noodzakelijk. We zagen reeds, dat de bodem der veenkoloniën met zijn veenachtigen ondergrond, die als een groote spons het water opzuigt en vasthoudt, zich bijzonder leent voor den aardappelbouw. Reeds in ’t laatst der 18e eeuw werden ze in groote hoeveelheden verbouwd. In ’t begin der 19e eeuw kwam men op de gedachte uit aardappelen moutwijn te stoken. Op den duur konden die fabrieken de concurrentie tegen de branderijen van Schiedam niet volhouden. Een andere industrie bleek meer levenskracht te

hebben. In 1840 vestigde de heer J. A. Boon te Muntendam de eerste aardappelmeelfabriek. Hoewel hij zelfs den steun van koning Willem II kreeg, kwam zijn fabriek niet tot bloei. Anders werd het, toen de heer W. A. Scholten, de stichter van de bekende Groningsche firma, zich op de bereiding van aardappelmeel toelegde. Zijn succes deed anderen volgen. Tegenwoordig worden door een twintigtal fabrieken elken herfst een 15 mil. H.L. aardappelen vermalen. Teneinde de onderlinge concurrentie tegen te gaan, verenigden de fabrikanten zich in 1897 tot een bond. Voor de boeren was dit een zware slag. De aardappelprijs daalde aanmerkelijk. Wakkere mannen onder de landbouwbevolking sloegen toen de hand aan den ploeg en stichtten een coöperatieve aardappelmeelfabriek, dra gevolgd door meer. In tegenstelling met deze coöperatieve fabrieken noemt men de eerste de speculatieve. Van elke coöperatieve fabriek zijn in den regel een 100 à 150 landbouwers aandeelhouders, die gezamenlijk het benodigde kapitaal voor het bouwen van de fabriek, het aanschaffen der machines enz. hebben bijeengebracht. Vóór 1914 — en alle coöperatieve waren toen reeds gebouwd — kostte een fabriek met een capaciteit van 3 à 400.000 H.L. 1½ à 2 ton. Het bedrijfskapitaal wordt geleend bij een bankinstelling of verkregen door een obligatielening. Het solidair verband van de leden-aandeelhouders — ieder is met zijn geheele bezit aansprakelijk voor de schulden — maakt dat de coöperatieve fabrieken tegen matige rente het benodigde kapitaal kunnen opnemen. Eigenlijke winst wordt er bij zoo’n fabriek niet gemaakt. De netto opbrengst wordt in verhouding van kwantiteit en zetmeelgehalte van de geleverde aardappelen onder de aandeelhouders verdeeld. Elke aandeelhouder is n.l. verplicht op zijn aandeel een bepaalde hoeveelheid aardappelen te leveren. Die aardappelen worden bij aankomst aan de fabriek automatisch gewogen, terwijl meteen het zetmeelgehalte bepaald wordt. Ieder wordt dus betaald naar de hoeveelheid meel, die hij — in den vorm van aardappelen — geleverd heeft. Bij levering weet een aandeelhouder van een coöperatieve fabriek dus absoluut niet, welken prijs hij voor zijn product zal maken. Dat is pas vast te stellen na afloop van de campagne of eigenlijk na afloop van het boekjaar. Omdat het niet elken landbouwer past zoolang op zijn geld te wachten, wordt alvast een deel van den vermoedelijken prijs uitbetaald bij aflevering. Dat was vóór het bestaan der coöperatieve fabrieken natuurlijk heel anders. De boeren verkochten toen aan de commissionairs der verschillende fabrieken. De fabriek, die het meest bood, was kooper! Dikwijls zelfs werden toen reeds in ’t voorjaar aardappelen in voorkoop verkocht. Nog altijd betrekken de speculatieve fabrieken — waarvan sinds de oprichting van de coöperatieve fabrieken een paar opgedoekt zijn en eenige andere veranderd in coöperatieve — een deel van den aardappeloogst. In den regel verwerken zij een deel

van het meel tot verschillende bijproducten als sago, stijfsel, stroop, dextrine enz. ☼ De tijd van aardappelrooien is een drukke tijd voor de arbeidende bevolking van de Veenkoloniën. Al wat werken kan, mannen, vrouwen en kinderen, trekt naar den akker. Zelfs de zuigelingen gaan mee in den kinderwagen, een echte of een geïmproviseerde: een kruiwagen waarover met behulp van een paar hoepels een schort als kap is gespannen! ☼ Menig huisgezin tracht met „t eerappelkraben” een extraatje voor turf en winterprovisie te verdienen. Gedurende

September en October kan men ze overal op 't veld zien, de knollen uit den bodem halend. De stammen zijn eerst door den „opsteker” met behulp van een drietand losgewoeld. Hij ook kruit de aardappelen op een hoop: de „dobbe”. Tegen weersinvloeden worden de knollen met loof bedekt. ☼ Nu komt spoedig het schip voor den wal. Op een schuinstaand rooster van ijzeren staven worden de knollen gezeefd. De te kleine aardappelen vallen met zand en vuil door het rooster, de rest gaat in het schip, dat ze naar de fabriek brengt. Vele diep geladen schuiten gaan dag op dag dien weg. 't Kan dan erg druk zijn op de veenkoloniale wateren, waarvan over 't algemeen de breedte en diepte wel iets te wenschen overlaat. Vaak geeft het ruzie en herrie tusschen de driftige schippers, die graag zoo spoedig mogelijk bij de fabriek willen zijn, omdat er nu een goede duit te verdienen valt. ☼ Vroeger werden de aardappelen bij de fabriek uit de schepen geschept in groote houten bakken. Een tonmolen maalde ze daaruit in de fabriek. Tegenwoordig halen dikwijls groote grijpers de knollen uit de schuiten. ☼ Hoe er in de fabriek meel van gemaakt wordt? Och, dat gaat ongeveer op dezelfde manier als in de mobilisatie, toen velen in 't klein de aardappelmeelfabricage beoefenden. We raspten een aardappel fijn en goten de aldus verkregen pap onder aanhoudende toevoeging van water over een lapje. De vezel bleef op het lapje liggen; het meelwater — d.w.z. water met meel — ging er door. Dat meelwater vingen we in een kom op, om het flink te wasschen. Telkens weer deden we er schoon water op, roerden flink, lieten het meel bezinken en lieten het vuile water afloopen. Zoo kregen we eindelijk het zuivere meel, dat we lieten drogen. ☼ Op de fabriek gaat het precies eender in 't groot. Na de automatische weging en de bepaling van het zetmeelgehalte worden de aardappelen fijngemalen. Om meel en vezel te scheiden gebruikt men op de zeven — draaiende of stootende — zijden gaas. Op slemptafels laat men het meelwater bezinken. Daarna wordt het gewasschen en komt nog eens op de slemptafels. Men spreekt in een fabriek dan ook van schoone en vuile tafels. In de centrifuge, die met een snelheid van 900 toeren in de minuut ronddraait, wordt het meel winddroog gemaakt en daarna op de drogerij, waar het op dekens gebracht wordt, die over door stoom verwarmde koperen cilindren loopen, verder gedroogd. Als het ten slotte nog gebuild is, is het meel klaar. ☼ De voor de consumptie bestemde „schoonen” worden na het rooien gesorteerd op grootte en ziekte. De te kleine knollen worden als veevoeder gebruikt of gaan naar de fabrieken. Wil men de knollen tot het voorjaar bewaren, dan worden ze ingekuuld en met stroo en aarde toegedekt. R. H. HERWIG.

DE „HONDEN-SLAGER”.

I K kan me niet herinneren ooit in eenige kerk ook maar het puntje van een hondenneus te hebben gezien; in vroeger eeuwen is er stellig of een soort hondenslager geweest of de honden hebben in later tijd betere opvoeding gekregen. Want de hondenslager was een ge-

Foto R. H. Herwig.

DE AARDAPPEL-CAMPAGNE. HET SCHAFTUURTJE DER ROOIERS.

wichtig personage, die in geen kerk, zichzelf respecteerende, mocht ontbreken. Was wat later zijn taak niet anders dan die van den oppasser, die voor de orde te waken heeft, in de 16e eeuw was hondenslager niet slechts een naam, maar zelfs oefende de man, die dezen titel droeg, inderdaad een beroep uit, in overeenstemming met dien naam. Immers in de aanstelling van zekeren Jan den Bom tot hondenslager, in 1535 door 't gerecht van Leiden, lezen we: „Alzoe nu ter tijd grote menichte van honden bynnen dezer stede zijn, die grote geruffte bij dage ende bij nachte maicken op ter straeten, in der Kercken en de andere hoecken van der stede, onder denwelcken veel oude versufte honden zijn en de oick grote quade sorchlicke rekels, die zeer periculoes zijn,” enz. ☼ Soms was de opvatting van het beroep van hondenslager al zeer wonderlijk. In de week na Palmzondag liep de hondenslager even voor kerktijd rond met een grooten ratel, waarmee hij de bevolking waarschuwde, dat 't tijd was om naar de kerk te gaan. Heel rustig zal de godsdienstoefening wel niet zijn geweest, want de jongens van het stadje brachten allemaal een ratel mee en op een teeken van den hondenslager, daar begon het lieve leven. Dan „ontstondt een rumoer en getier in de kerk, dat het scheen alsof den bijstanders in de kerk 't hooren en zien zoude vergaan, en dit wierdt genoemd *de dommelde Metten* spelen.”

De dommelde Metten.
De Dommelde Met,
De Vasten is uyt,
Kierrie Eleyson!
Te Paeschen sullen wij eyeren eten,
Is de Vasten al vergeten,
Kierie Eleyson!”

☼ Zoo zongen de Amsterdamsche jongens, als ze, aangevoerd door den hondenslager, al ratelende op Paaschavond langs Amsterdam's straten trokken, langs de huizen der „aansienlijke luyden” vooral. Daar bleef de hondenslager staan en riep tot zijn volgelingen: „Zijt gij al te gader hier?” „Ja!” riepen de jongens. „Moecht gij wel goedt Hamburger bier?” „Ja!” riepen ze weer. En 't ratelconcert ving aan, onder begeleiding van 't bovenvermelde dichtstuk. 't Werd beloond. De hondenslager kreeg een fooi en een kan bier, die hij gedeeltelijk opdrank. De rest goot hij over in de mutsen der jongens, „die dezelve toehielden en daar uyt dronken.” O.

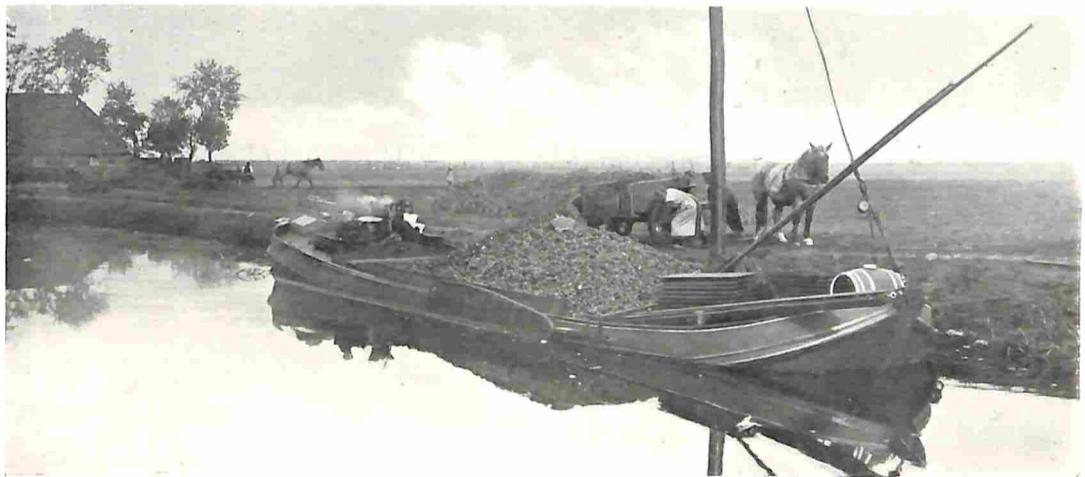

Foto R. H. Herwig.

DE AARDAPPEL-CAMPAGNE. HET VERSCHEPEN DER AARDAPPELEN.

HET PRINSENHOFTUINPOORTJE TE GRONINGEN.

HOE aanminnig doet het in zijn ongekunstelde samenstelling aan. Hoe beschaafd fijn zag het oog van den tuinman, die het boompje die ongedwongen vrijheid van groei liet. Welk een gevoel voor harmonie kenmerkte een der talrijke tuinmansjongens, die hier hark en schoffel spaarde. ☼ Men heeft er vele jaren achter zich. Wat zich hier in de verre middeleeuwen heeft afgespeeld is ons niet meer bekend. Tusschen de 11e en de 14e eeuw zou in deze omgeving het hof van den prefect van den Utrechtschen bisschop hebben gelegen, maar zekerheid is daaromtrent nimmer verkregen. Vast staat, dat in 1436 een huis te dezer plaatse, aan den Noord-Oostkant van het Martinikerkhof, aan „den heer Wilhelm Wyboldus, priester der clercken huus in onze stad” werd vermaakt. De „clercken” waren die „van het Gemeene Leven”, de toenmaals nieuwe broederschap van Geert Groote. Herhaaldelijk werden zij door schenkingen van welmeenende Groningers verrijkt. — De komst van Groningen's eersten en eenigen bisschop Johan Knijff verdreef hen van hier in 1568. Slechts kort hield de nieuwe macht-hebber in het, naar het heette, zeer verfraaid, van koninklijke vertrekken voorzien, gebouw er verblijf, want reeds den 10 October 1576 is hij „in den peste gestorven des nachts in syn hoff te Groningen, dar de fratersmonneken vor hen woneden”. De wereldlijke machthebber George de Laing, de befaamde graaf van Rennenberg, volgde hem er op, die reeds in 1581 op 31-jarigen leeftijd zijn aardsch bestaan beëindigde. Ook de na hem gekomen stadhouder François de Verdugo moet het bisschoppelijk hof hebben bewoond. ☼ Hierna is de meer glorieus bestemming gekomen met den naam van het Prinsenhof. De vesting werd uitgelegd; de wal en de gracht bij het hof maakten plaats voor een „spatieuze en sierlijke tuyn”. Er kwam een zeldzame zonnwijzerpoort in den tuinmuur, een paviljoen; het hof zelve werd aan verschillende kanten aan- en bijgebouwd. ☼ Met het einde van het stadhoudersschap kwam het einde aan de glorieus bestemming. Het zonnehuis in den fraaien tuin, waar eertijds de hofhouding minnekoosde, zag de chemische preparaten des professors; het sectiemes van den ontleedkundige moet er zijn gehanteerd; een instituteur hield in den Franschen tijd in het hof zijn kostschool; daarna tot op voor één jaar werden er de militaire zieken verpleegd. Na den academiebrand in 1906 werd er een zestal jaren de scheikundige faculteit ondergebracht. Zoo is het het Prinsenhof gegaan. ☼ Hoe het complex, door de jaren heen verwaarloosd, er thans uitziet, vermag de pen niet te beschrijven. Een deel ervan heeft naast de historische onmiskenbaar architectonische waarde. Dit is het hoofdgebouw. Gothische traceeringen verraden nog de oude geestelijke bestemming; de kelders zijn zwaar en van zeldzame constructie. Hieraan gebouwd heeft men een vleugel van 1626, ook met zware kelders; men vindt nog de oude balken met sleutelstukken. Het poortje, hierboven afgebeeld, stamt uit dien zelfden tijd. Bij het hoofdgebouw is nog de oude traptoren van omstreeks 1630; de beide vleugels links en rechts van het voorplein hebben geen archaeologische beteekenis, noch historische. In 1727 werd de linkervleugel geheel afgebroken en weder opgebouwd; alles van binnen veranderd „naar den smaak”. Wanneer het uitzicht van binnen evenredig is geweest aan dat van buiten, moet het Hof er met de nieuwe inrichting niet op

HET PRINSENHOFTUINPOORTJE TE GRONINGEN.

vooruit zijn gegaan. De voormuur met de poort dateert van omstreeks 1640; wellicht en waarschijnlijk is deze afsluiting met de Gardespoort in 1639 gebouwd. Als een paar vangarmen omsloten eertijds de stalgebouwen den tuin; de oostelijke langs de Turfstraat bestaan nog; de westelijke, die een weinig oogelijk aspect vertoonden, verdwenen voor enkele jaren. De eerste aanslag hiermede op het Prinsenhofcomplex gedaan. ☼ Hoe het verder zal gaan? De doorsnee Groninger, van nature belust op afbraak en verdwijning van al wat de herinnering aan het verleden kan oproepen, ziet meermalen het Prinsenhofcomplex als bouwterrein voor woningkazernes voor den geest. Prachtig bouwterrein!!! ☼ Ach, hoeveel zou met geld en goeden wil met het oude Prinsenhof niet zijn te bereiken in deze aan monumenten arme noordelijke stad.

MR. R. VAN ROYEN.

AVOND AAN ZEE.

De golven kopten schuimend op,
En sloegen bruisend om,
En slierden wijde over 't zand,
Met schuim bespattende het strand,
Dat in het maanlicht glom.

Zij braken bruisend op de
kust,
En rolden af en aan,
In druischend, dond'rend
maatgezag,
Bij deinende op- en neder-
gang,
Langs schuimbevlokte baan.

In maanmist lag het breede
strand,
En van de wijde ree,
Gehuld in weem'lend schit-
terlicht,
Schoot keer op keer een
bliksemschicht
Der vuurbaak ver in zee.

J. G.

GAAN WIJ VOORUIT?

☼ Vondel klaagde in 1630 in zijn *Roskam*: Een nieuwe snof komt op met elke nieuwe maene, d.i.: ongeveer om de vier weken een nieuwe mode, en Huygens schreef acht jaar vroeger in zijn *Cos-telijck Mall*:

'Tschynt ons de maenloop leydt, off (sall ick 't naerder
raecken)
'Tschynt ons het maenlicht terght, en ons versnippert laecken
Met sijn verscheppinghen gelijk verscheppen doet.
Nu prijst sij Cap en Rock, nu looft hij Broec en Hoet;
Besoeckt eens beyde weer, eer thien mael Hoet off Rocken
Eer thien mael Cap of Broeck, des Avonts uytgetrocken
Des Merghens aengedaen, syn meester hebb gedeckt.
Begeckt mij eewelyck soo hij u niet begeckt,
Soo sy u niet verfoeyt, en beyd' u liegen heeten,
Dat emmer haer vernuft, die lenghte, met die breedten,
Die ploy, die pluys, die planck, dat snoer, die sne, die snebb,
Dien tuyt, dien tip, dien top voor fraey gekoren hebb.

☼ De mannen zijn sedert verstandiger geworden, maar de vrouwen? Als gij het antwoord wilt weten, lees dan „de wereld der vrouw” in weekbladen, of bekijk „de mode van den dag” (die naam zegt al heel wat!) in dagbladprenten; heel bevredigend zal het, vrees ik, niet luiden; en dat ten spijt van de Vrouwenbeweging!

MR. C. BAKE.

Een weinig bekende, fijne Zomerheester voor den tuin.

DE lente is rijk aan schoonbloeiende houtgewassen, maar, als de lente voorbij is, wordt het aantal bloemheesters zeldzamer. Toch zijn er veel meer in den zomer bloeiende heesters, dan men algemeen gelooft, maar het is opvallend, zooveel als de zomerbloeiërs verschillen van de lentebloeiërs. ☞ De laatste munten uit door overvloedigen, vaak overweldigend-rijken bloei; de eerste zijn van rustiger gedraging en langduriger bloei. Zij geven niet alles in eens, maar gaan geruimen tijd voort met bloeien. Mede daarom verdienen de zomerbloeiërs meer aandacht, en veel meer aangeplant te worden, dan thans het geval is. Onze tuinen zullen er in den zomer te bloemrijker door kunnen zijn. ☞ Een der fijnste zomerbloeiende heesters is *Clerodendron trichotomum* Thunb., uit Japan, soort uit een plantengeslacht, wier leden meerendeels uit warme landen herkomstig zijn, en hier als kasplanten moeten gekweekt worden. *Clerodendron trichotomum* maakt daarop, met *C. foetidum* Bunge, een uitzondering, en kan onder eenige beschutting van stroo of ander dek materiaal in koude winters, hier heel goed in het koude jaargetijde buiten verblijven. ☞ Een bloeiende *C. trichotomum* brengt een bijzondere, bijkans exotische sfeer in den bloementuin. De geheele plant, vooral in de bloemen, bezit iets tropisch, wat onze meeste andere bloemheesters missen. De bloemtrossen zijn driemaal vorkachtig vertakt. Het eerste bloeiende bloempje is het punt, waarop de bloemtros zich voor de eerste maal vertakt. Dit gaat ook bij de zijtakjes zoo. Eerst bloeit weer het eidelingsche bloempje daarvan, om zijdelings, in gaffelvormige vertakking, ook twee bloemtakjes te ontwikkelen, en soms zoo nog eens! ☞ De Duitsche Dendrologen geven September als de bloemaand aan, en zeker bloeit deze heester in September ook nog langen tijd voort. Maar in den Hortus te Amsterdam begint de bloei vaak half Augustus reeds; zoo ook dit jaar! ☞ De bloempjes zijn zeer welriekend en roomwit; zij fonkelen reeds van verre U tegen op het dak van zachtgroen loof, dat door de kroon van den struik wordt gevormd. De bloempjes, die aanvankelijk door karmijnroode, langwerpige, maar spoedig afvallende schutblaadjes zijn bedekt, zijn vijftallig, d.w.z. de karmijnrood getinte kelk is vijf-kantig met vijf toegespitste lobben, de bloemkroon doet denken aan die van een jasmijn, en bestaat uit een lange, roodachtig getinte bloembuis, die zich uitspreidt in een vlakken zoom, die in vijf langwerpige, bijkans overal even breede slippen gesplitst is. En wonderlijk! Die vijftallige bloembekeedselen omhullen slechts vier lange, ver uit de bloemen stekende, witte meeldraden met bruine helmknoppen. Het vruchtbeginsel is ook vierhokkig, en het rijpe vruchtje bevat vier zaden. Dat is alles zeer interessant, temeer, omdat hierdoor de verwantschap met de Lipbloemigen toch weer duidelijk naar voren treedt. Het geslacht *Clerodendron* behoort n.l. tot de familie der *Verbenaceae*, en deze familie is ondergebracht bij de orde der Lipbloemigen (*Labiatae*). Ook de stand der meeldraden is typisch lipbloemachtig, n.l. eenzijdig van richting, en de helmknoppen zijn gebogen. De stijl is even dun en fijn als de helmknoppen, maar langer nog, en groenachtig van tint. — De bloemkroon valt betrekkelijk spoedig af, maar de roodachtige kelkjes blijven zitten, omhul-

Foto C. Steenbergh.

BLOEMTAKJE VAN CLERODENDRON TRICHOTOMUM THUNB., EEN WEINIG VOORKOMENDE ZOMERBLOEMHEESTER UIT JAPAN.

lend het vierhokkige vruchtbeginsel. ☞ De bladeren zijn langgesteeld, eivormig, afgerond tot hartvormig aan den voet; de rand is gekerfd; bladsteel en nerven zijn zacht behaard tot viltig; zij zijn tegenoverstaand, en verspreiden, bij wrijving, een onaangename geur. ☞ De heester wordt hier ruim twee M. hoog en mag in Augustus—September een sieraad heeten van elken tuin, elk park, van elke heesterbeplanting, waarin zij te bloeien staat.

A. J. VAN LAREN.

Foto C. Steenbergh.

HUIS AAN DE SLOTERKADE TE AMSTERDAM (ZOOGEN. DUBBELE BUURT) AANGEKOCHT DOOR DE VEREENIGING HENDRICK DE KEYSER.

Zwammenleven in het Najaar.

II.

IN ons land kennen wij een duizendtal soorten paddenstoelen. Er zullen er ongetwijfeld nog wel meer zijn, die tot nu toe over het hoofd werden gezien, of door hun zeldzaamheid en afzondering in verborgen hoekjes groeiden en weer vergingen zonder iemands aandacht te trekken. Het meere deel van dit duizendtal behoort tot twee groote groepen, die wij *Basidiomyceten* en *Ascomyceten* noemen, benamingen, welke den aard hunner voortplanting aanduiden. ☒ Bij de eerste groep vormen de schimmeldraden bepaalde cellen, die *basidien* heeten. Een basidie draagt aan het boveinde op dunne steeltjes vier sporen, waarmee de schimmel zich voortplant. Bij de tweede groep echter vormen zich aan de draden van de schimmelplant de z.g. *asci*. Een ascus bevat als hij rijp is, een achttal sporen, die of uit den ascus worden weggeslingerd, of door het vergaan van het vruchtlichaam vrij komen. ☒ Een onderafdeeling van de Basidiomyceten wordt gevormd door de *Hymenomyceten* of Kiemvlieszwammen. Deze heeten zoo, omdat de basidien zich bevinden op een onderlaag van cellen, welke het hymenium of het kiemvlies wordt genoemd. ☒ De plaatsing van dit kiemvlies in den paddenstoel nu is zeer verschillend. Het kan een aantal plaatjes of lamellen bedekken, die van den rand van den hoed naar den steel loopen. Dit is het geval bij de *Agaricaceën* of Plaatjeszwammen, die ongeveer 600 soorten omvatten. Een van de meest bekende geslachten der plaatjeszwammen is *Russula*. Onze afbeelding in het vorig nummer gaf een paar oude exemplaren weer, die door slakken — echte paddenstoelliefhebbers — zijn aangetast. Door hun hoogen leeftijd en de beschadiging hebben zij veel van hun moois ingeboet. De afbeelding onthoudt ons bovendien nog een der kenmerken, die de *Russula's* tot onze mooiste paddenstoelen doet behooren: de kleur, die rose kan zijn of diep wijnrood met alle denkbare tusschentinten. Hun snelle groei wordt mogelijk gemaakt door een rijkdom van voedsel, die haast onuitputtelijk is: een dik en luchtig bed van ontelbare denenaalden. ☒ Ook *Hypholoma fasciculare*, het Zwavelkopje, bezit een hoed met een weelde van lamellen. Wij kunnen den boosdoener, zooals de afb. in het vorig nummer te zien geeft, aantreffen op zieke boomen, maar ook tusschen het gras. In het laatste geval, vooral wanneer zij hun voedsel kunnen putten uit vette klei vol half verteerde plantenresten, bereiken zij een respectabele grootte, dikwijls wel een decimeter. ☒ Wanneer we goed zoeken in open struik-

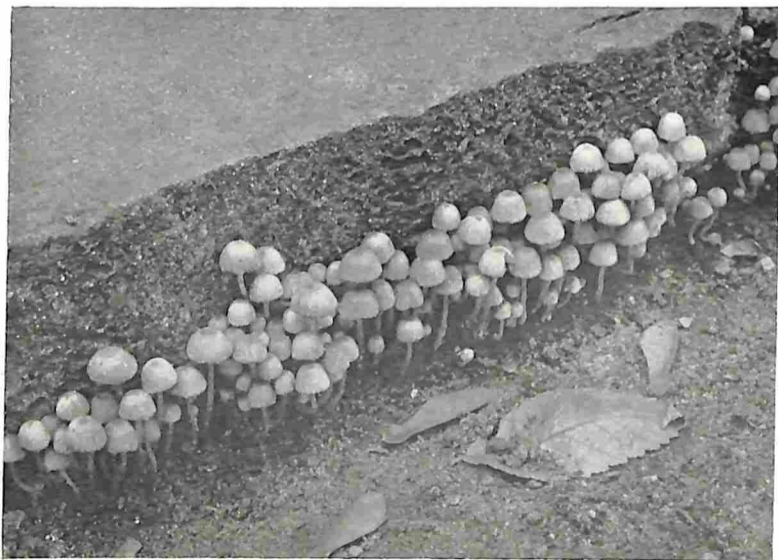

Foto Afer.

MYCENA'S LANGS EEN OUDEN GRAFSTEEN.

Foto Afer.

DE KNOLPARASOLZWAM KOMT TE VOORSCHIJN
UIT DE VOCHTIGE AARDE.

gewas, valt ons wel eens het geluk te beurt, een vergadering te kunnen bijwonen van die vreemde, teere wezentjes, die we *Mycena's* noemen. Hun lilabruine schermpjes wiegen staag met het koeltje mee en de gansche drom van kleine kereltjes maakt met zijn beweeglijk gedoe den indruk van een samen-

Foto Afer.

DE KNOLPARASOLZWAM GROEIT SNEL EN HEEFT
REEDS EEN BESCHUBDEN HOED.

komst, waar gedachten worden gewisseld in geluidloze paddenstoelentaal. Laten we even stilstaan, want morgen zijn de mannetjes verdwenen, zonder spoor, weggevaagd door den tijd, die te snel ging voor hun korte leven. ☒ Op de meest vreemde plaatsen houden zich de *Mycena's* op: onze afbeelding geeft ze weer zooals ze groeiden langs den rand van een ouden steen, als een veelkoppige menigte, die nieuwsgierig staart naar alles wat voorbijgaat. Hun hoedjes zijn fijngestreept en klokvormig, en breken bij onvoorzichtige aanraking. Hun onbeschrijflijke teerheid maakt de *Mycena's* tot toonbeelden van vergankelijkheid. ☒ Veel forscher en toch in hun soort niet minder mooi zijn de Akkerchampignons. *Psalliota arvensis*. Met welk een kracht de schijnbaar zoo teere paddenstoelen kunnen groeien, blijkt uit de afb. op bladz. 501: het groepje kampernoeljes heeft met vereende krachten een dicht dek van takjes en half vergane blaren opgelicht. De rechtsche exemplaren vertoonen duidelijk de fijne lamellen. ☒ Een van de grootste en statigste zwammen is de Parasolzwam, *Lepiota*, waarvan een groot aantal soorten bekend zijn. Afgebeeld is de variëteit *Lepiota rhacodes* of Knolparasolzwam, die gemakkelijk van de andere *Lepiota's* te onderscheiden is, doordat het witte vleesch, wanneer het na verwonding aan de lucht wordt blootgesteld, zich levendig oranje kleurt. De jonge exemplaren zien er uit als gedrongen kaboutertjes, met helderwitten knolvormigen voet en bruine hoeden. Maar als ze wat grooter worden, en de steel zich strekt, wordt het donkere velletje door den snellen wasdom van het kabouterhoofd te strak gespannen en scheurt. Dan duurt het niet lang meer, of de hoed breidt zich uit en verheft zich ver boven de nietige stengels van het gras, op een steel die getooid is met een lossen ring. ☒ Een andere onderafdeeling van de *Hymenomyceten* wordt gevormd door de *Polyporaceën* of Gaatjeszwammen, bij welke het kiemvlies den binnenkant bedekt van een groot aantal fijne buisjes, die zich met hun lengteas verticaal in den hoed bevinden en wier openingen aan de onderzijde als kleine poriën zichtbaar zijn. Onze afbeelding laat ons een prachtige vegetatie zien van *Polyporus versicolor*, het elfenbankje, een gaatjes paddenstoel, die meer in de stadsparken voorkomt, dan men wel vermoeden zou en met haar grillige lichamen van taaie, flu-

Foto Afer.

AKKERCHAMPIGNONS, DIE EEN DICT
BLADERENDAK MET VEREENDE KRACHTEN
OMHOOG HEFFEN.

welige materie tot de mooiste natuurobjecten kan worden gerekend, die onze herfstbosschen sieren. ☞ Gaatjeszwammen van meer paddenstoelvormige gedaante zijn de Boleten, groote forsche knapen, met glimmende kleverige koppen en sappige welgedane stelen. Een kostelijk gezicht is het, wanneer een eekhoorn bezig is, hoog in een kaarsrechten sparreboom met gulzige beten te smullen van een *Boletus edulis*, een paddenstoel die niet ten onrechte den naam Eekhoornbrood draagt. ☞ We zagen, dat de Kiemvlieszwammen een onderafdeeling vormden van de *Basidio = myceten*. Een andere afdeeling heeft den naam *Gastreomyceten* gekregen, dat beteekent Buikzwammen. Hiertoe behooren de bekende Stuifballen, die in jeugdigen toestand hard en massief zijn, maar zich, naarmate zij rijper worden, vullen met een bruinzwart poeder, dat uit ontelbare sporen bestaat en bij de eerste de beste ruwe aanraking van het vruchtlichaam als donkere wolken in het rond stuift. ☞ Onze afbeelding in het vorig nummer toont de wonderlijke Nestzwammetjes of *Nidularia's*, die eerst, zooals alle *Gasteromyceten*, een volkomen gesloten lichaam bezitten — rechts bovenaan zijn er nog twee van een dekseltjes voorzien — dat na rijping der sporen open gaat en dan zoo bedrieglijk op een miniatuur vogelnestje lijkt. ☞ Tot de tweede hoofdgroep van het zwammenrijk, de *Ascomyceten*, behooren de prachtige geweizwammetjes, de *Xylaria's*, die tot laat in November overal worden gevonden, waar zij in vochtige stronken naar voedsel kunnen zoeken. ☞ Een geheel aparte plaats onder de planten nemen de symbiotische organismen in, de samenlevingen van schimmels, meestal *Ascomyceten*, met wieren. Een van de meest bekende soorten is het Rendiermos, dat op de heide en in het bosch dichte veerende kussens vormt van ineengevlochten vertakte stengels. Wanneer we het plantje microscopisch onderzoeken, blijkt het te bestaan uit een *Ascomycete*, die gezellig samenleeft met een wierdraad. Slechts de schimmel plant zich voort en wel door middel van ascusvruchten, kleine bolletjes, die aan het uiteinde der takken ontstaan. ☞ Het bespreken van een grooter aantal paddenstoelen, laat staan het geven van een overzicht, zou het kader van dit opstel verre te buiten gaan. Het is enkel en alleen bedoeld als een aansporing om toch vooral een open oog te hebben voor de vormenrijkdom der natuur, niet alleen als 's zomers de plantenwereld van ons land de aandacht trekt door wuivend loof en bonte geurige bloemen, maar ook in den herfst, als een stervende

flora plaats maakt voor een rijk van andere wezens, die door hun kleuren, hun bizarre vormen en vreemde groeiwijzen zeker even belangwekkend zijn. AFER.

DE LACHVOGEL.

DE Australische lachvogel (*dacelo gigas*), die niet zingt maar lacht, schaterlacht — in den regel niet meer dan drie maal per dag, maar met zulk een regelmatige stiptheid, dat de kolonisten in de bosschen hun horloges er naar gelijk kunnen zetten — is een van de aardigste en verstandigste vogels, die ik ken. Als Aesopus of Lafontaine hem gekend hadden, zouden zij hem zeker in een dierenfabel vereeuwigd hebben tot leering en voorbeeld voor zekere tweevoetige wezens. ☞ De lachvogel is een kleine gedrongen, breed maar kort gebouwde vogel met een sterken, venijnig puntigen snavel. Hij heeft wat zijn bouw betreft vrij wat overeenkomst met zijn Deenschen neef, den ijsvogel, den kleinen kleurigen roofvisscher, die bij de Deensche rivieren leeft. Maar de lachvogel is zes, zeven keer zoo groot en heeft niet de pronkende veeren van zijn neef. De lachvogel draagt een deftig bruin- en grijs gemêleerd pakje, dat zoo zacht is en zoo losjes om hem heen zit, dat hij bijna even geluidloos vliegt als de nachtvogels, als een uil, een nachtraaf, een roerdomp. Het mannetje koketteert met een klein ordeteeken op zijn grijs bruinen vleugel, een blauw „oog”, dat denzelfden helderen, doorschijnenden blauwen glans heeft als het oog van de Deensche meerkollen. ☞ Een gewone dag verloopt voor den interessanten vogel op de volgende wijze: hij wordt, als alle vogels, vroeg, vóór zonsopgang, wakker in zijn nest, dat hoog in de lucht is aangebracht in een hollen boomstam; maar ofschoon hij zelf zoo vroeg op is, eerbiedigt hij den morgenslaap van anderen en houdt zich stil. Hij is niet zooals de Australische ekster, die zoodra zij ontwaakt haar eigenaardige, gorgelende hobotonen aanheft, en niet zooals de onbarmhartige musschen, die al vóór de ochtendschemering piepen en fluiten en lawaai maken in de dakgoten als een troep vroeg-bij-de-hande, maar onbeschaamde melkjonken. ☞ De lachvogel zwijgt voorlooptig. Hij heeft andere dingen te doen. Er is altijd het een of

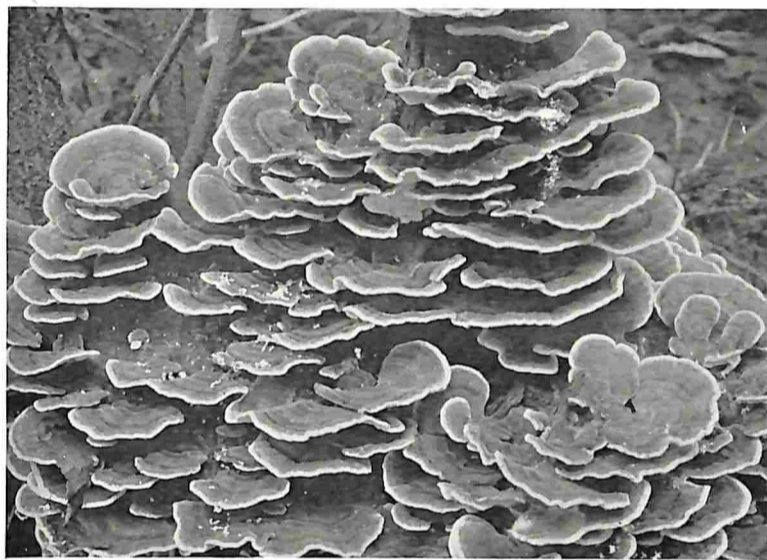

Foto Afer.

EEN OVERVLOED VAN ELFENBANKJES OP EEN
HALFVERGANE BOOMSTOMP.

ander, dat uit zijn woning geworpen moet worden, een pin van het nest, die in een doelmatiger stand gebracht moet worden, of — ja waarom er van te zwijgen — iets, dat jeukt en bijt onder den linker vleugel en dat met den snavel gevangen en fijngeknakt dient te worden. ☞ Als deze kleinigheden verricht zijn,

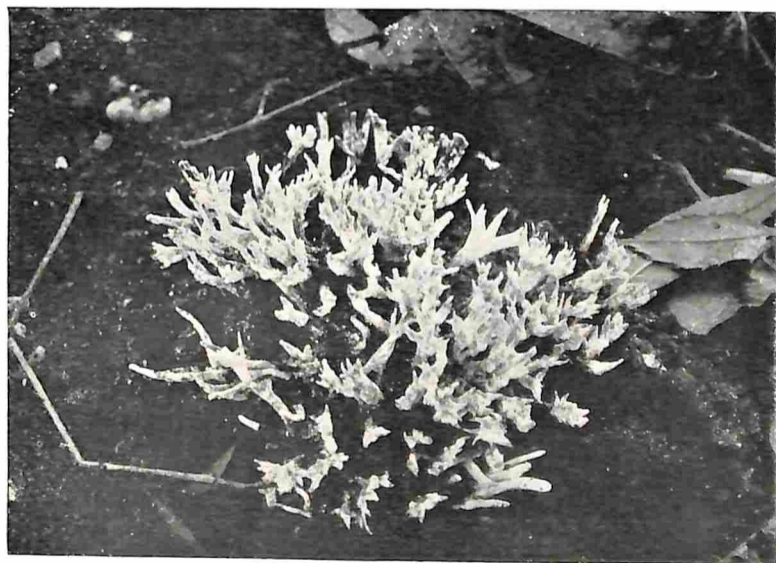

Foto Afer.

EEN MOOIE GROEP GEWEIZWAMMETJES.

vliegt hij, vergezeld van zijn echtgenoot, op een dorren tak en wacht daar de komst af van de omwonende getrouwde kinderen, die hun eigen huis hebben. De lachvogel is namelijk een uitgesproken familie vogel; zij zijn aan elkaar gehecht. Dat zij echter niet, zooals zooveel andere familiezieke vogels, in een kolonie in één en denzelfden boom wonen en bouwen, is een gevolg van hun wijsheid. Zij weten immers van andere families, tot hoeveel twist en moeilijkheden het leidt, als men te dicht bij zijn geliefden woont.....

☞ *In den vroegen morgen.* — Welnu — zooals gezegd, in den vroegen morgen komen om de twee oudjes op den dorren tak een tiental jongere loten van de familie bijeen, van verre en van nabij. Zij komen zwijgend en stil aanvliegen, gaan zitten, en het gesprek begint, maar geluidloos en pantomimisch. ☞ Pas als de zon opgaat en van uit haar schuilplaats in de diepte met haar eerste stralendegens alle kleine wolkenlammeren slacht en aan het bloeden brengt, die tot op dat oogenblik zoo wit en wollig aan den bleeken hemel boven de toppen der bergen graasden — pas dan beginnen de lachvogels zoo langzaam aan te lachen, in hun vreugde over den nieuwen dag en al wat zij over eenige oogenblikken beleven zullen in de diepten der bosschen, in de maïsvelden en langs de rustig voortglijdende rivier. Hoe meer ze over dat alles denken, hoe meer lachen ze. Ha, ha, ha — o, hi, hi, ho, ha, ha, ho. Maar plotseling zwijgen ze, doodstil. De plicht roept, en weg vliegen ze naar alle richtingen. ☞ In tegenstelling met zoovele andere families, waar men — vóórdat ieder zich naar zijn werk spoedt — den dag begint met zure gezichten, zenuwachtige gejaagdheid, heftige woorden en woedend dichtgeslagen deuren, begint de lachvogelfamilie, zooals men ziet, den dag met waardige rust, sterkt zich met een frisschen lach en gaat daarna stil aan de dagelijksche taak. ☞ Dit is zeker een van de redenen waarom de lachvogel, als hij op zijn arbeidsplek is aangekomen, zoo rustig en voortreffelijk werken kan als hij doet. Stil neemt hij plaats op een vooruitspringenden tak, hij zit onbewegelijk en staart naar den grond. De wind mag misschien in zijn weeke dons blazen en een of twee veeren doen bewegen, maar zelf verroert hij zich niet. Plotseling ziet hij iets, en geluidloos vliegt hij van zijn tak af in het gras, waar een vette sprinkhaan, die juist op het punt was op de harp te gaan spelen, nu inplaats daarvan in de maag van den lachvogel moet verhuizen. Weer omhoog op een nieuwen tak, onbewegelijk en stil als voorheen! ☞ Uit een rotsspleet komt met pijlsnelle beweging een glanzende hagedis op haar commode-pootjes op een zonnig plekje afgeschoven; met een zenuwachtigen ruk blijft zij schuw en verschrikt stilstaan. Den listigen kop houdt zij luisterend naar rechts, en de elegante staart kromt zich in een bevalligen boog eenigszins naar links. Alleen de buikwanden gaan op en neer, alsof zij buiten adem was na een langen tocht of bevangen door een plotselingen angst voor iets vreeselijks dat haar bedreigt. Op het zelfde oogenblik heeft de lachvogel haar gegrepen, en plotseling is al wat er bekoorlijks was aan de hagedis, verdwenen. Als een slap stuk macaroni hangt zij uit den grooten snavel, terwijl de lachvogel al slikkend tracht haar te doen verdwijnen. ☞ De zwijgende vogel neemt een nieuwe standplaats in op een nieuwen tak. Het is zoo stil in de bosschen. Maar op eens begint een cicade te zingen. De lachvogel verroert zich niet, maar iedere zenuw in hem is gespannen, want de zangcicade is als zoovele andere verdienstelijke tenoren, zoo heerlijk vet en dik. ☞ Bedwelmd door zomer en zon en het sap der pepermuntboomen zingt de cicade luider en luider. Zij wil — geloof ik — met alle geweld het onzegbare en het onzingbare uitzingen, en trap voor trap stijgt zij met haar tonen de hemelladder op; maar hoe hoog ze ook stijgt, ze vindt steeds, dat de tonen niet

dat uitdrukken wat zij voelt, en daarom stijgt ze en stijgt ze, totdat haar tonen op de grens liggen van zingen en schreeu- wens, op de grens van jubel en smart. Zij maakt in haar geestvervoering een onvoorzichtige beweging, — en wip, daar grijpt de lachvogel in, zoo niet met harde hand, dan toch met een zeer harden snavel, en de geestdriftige zanger komt in de maag van den lachvogel terecht bij de droevige overblijfselen van de harp van den sprinkhaan en de angstig op en neergaande harmonica-buik van de hagedis. ☞ Zoo gaat de voormiddag voor den lachvogel snel en ongemerkt voorbij, zonder gepraat, alleen gewijd aan intensieven, onafgebroken arbeid.....

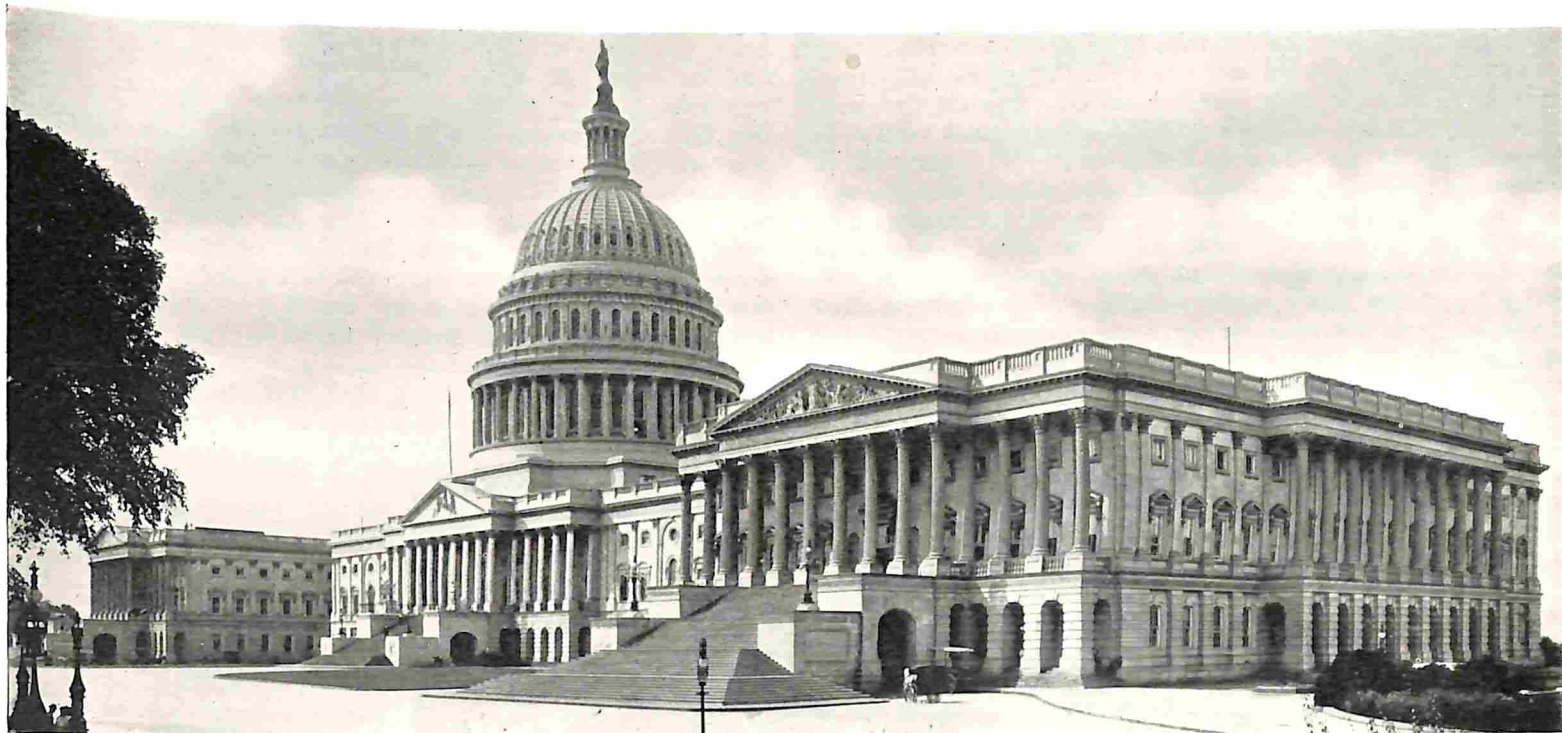
☞ *In het middaguur.* — Als de zon haar middaghoogte nadert, vliegen de zwijgende vogels naar huis naar den ouden ontmoetingsboom, en op de bekende gezellige takken wordt weer pantomimisch, maar vol vuur gepraat — er valt immers veel vermakelijks te vertellen over de gebeurtenissen van den morgen. Pas als om 12 uur de groote gele zonnebloem, wier onzichtbare stengel diep achterwaarts in den blauwen hemel steekt, haar eigenlijke middaghoogte bereikt heeft, pas dan uit de lachvogel zijn vreugde over het komische van den morgen in een uitbundig schaterrend gelach. Ha, ha, hi — o, ho, ho, — ach, ik kan niet meer, ah, ih, oh, ho, ho, hoh. — Hun grooten kop houden ze achterover, terwijl zij stikken van het lachen, en men zou in het geheel niet verwonderd zijn, als zij met den eenen poot hun grijzen buik vasthielden en, tegen een tak geleund, met den anderen een glas bier vasthielden. Terwijl zij schaterlachen, halen kolonisten rondom in de bosschen hun groote bakbeesten van hooftes te voorschijn en zetten die op 12 uur precies. ☞ Maar het lachkoor verstomt spoedig, en weer vliegen de vlijtige, onvermoeide vogels uit. De middaghitte doet zich voelen, daarom zet de lachvogel koers naar de rivier, daar is altijd eenige koelte te vinden. Een boom, die over de rotsen heen buigend, zijn hangend haar in het heldere, zacht gerimpelde water spiegelt, neemt hij tot observatiepost. Een kleine visch komt in de buurt van den oever in de schaduw van den boom. Schuins in het water staande, met den snuit naar beneden en de heen en weer bewegende

Foto Afer

ZWAMMENLEVEN IN HET NAJAAR.
EEN LIJNENSPEL VAN RAGFIJN RENDIERMOS EN BRUINE DENNENAALDEN.

staartvin naar boven, blijft die een oogenblik stil, totdat hij met een plotselingen ruk naar een volgenden rietstengel schiet, — ja wel, maar de breede snavel van den lachvogel dook juist op dat oogenblik in het water en met het gewenschte resultaat. De kleine visch glijdt neer in de breede, gastvrije maag van den lachvogel. ☞ Kort daarop ritselt het in het loover — er ritselt iets bij een langzaam, verraderlijk voortglijden. Dat is de tijgerslang — 3 tot 4 el lang en na de cobra-slang in Indië de meest vergiftige slang, die er bestaat — de tijgerslang, die blauwzwart glanzend over den grond glijdt in de richting van de rivier. De lachvogel, die slangen haat en verafschuwt, ziet haar, vliegt geluidloos op en valt haar van achteren aan. Met zijn sterken snavel bijt en hakt hij in een ommezien zijn vreeselijken tegenstander in het achterlijf. De gewonde slang rolt zich sissend en blazend in een cirkel samen, en met den kleinen boosaardigen, platten kop als een vrijzwevend centrum lichtelijk geheven, wacht zij haar gevleugelden aanvaller af. Maar de lachvogel is niet dom. Hij valt niet aan, zoolang de slang daar zoo ligt en zij haar lichaam en haar boosaardigheid gemobiliseerd en op één punt samengetrokken heeft. Hij zit stil in afwachtende houding boven in een boom, en pas als de slang zich weer in haar volle lengte ontrolt en bloedend haar toevlucht zoekt onder een hoop dorre takken, pas dan gaat de lachvogel er op af en bijt en hakt en knauwt hij haar met alle macht, totdat de deerlijk gehavende slang weer den kop en haar giftklieren uit de takken te voorschijn brengen kan en haar vorige verdedigende houding kan aannemen. Zoo gaat het

HET KAPITOOl TE WASHINGTON.

heen en weer, totdat de slang dood en verslagen op het slagveld ligt. De lachvogel eet haar niet op. Bedrijvige mieren en langzame doodgravers, zoo langzaam, zoo zwart en zoo breed als de boot van den veerman Charon zelf, ontfermen zich echter een paar uur later over het afschuwelijke, lange lijk. ☼ Na zulk een inspannenden strijd in den warmen middag heeft de lachvogel behoefte aan iets koude. Daarom vliegt hij het dal in naar den grooten tuin van den grooten farmer. Onder de schaduwrijke boomen, daar zijn de sprinkhanen, de slakken en de larven altijd zoo frisch en koel. Hier werkt de lachvogel de laatste uren van den werkdag en tot groote vreugde van den farmer, want zijn werk is nuttig en hij oefent het immers gratis uit .....

☼ *Als de zon daalt.* — Als de zon begint te dalen en de met bosschen begroeide bergen zwart en ernstig tegen den appegroenen hemel staan, als het begint te schemeren, en de eerste zilveren sterrenstippen zichtbaar worden, dan vegen de lachvogels den snavel af aan een tak, leggen het werk er bij neer en vliegen terug naar den ouden vergaderboom, waar zij — voordat ieder naar zijn eigen huis gaat — in stom gesprek het resultaat van den dag opmaken. Zij zijn allen doodmoe. De dag heeft teleurstellingen gebracht, hoe menig goed hapje is hun niet ontgaan. Mogelijk heeft de dag ook verdriet gebracht. Een van de jongste leden van de familie is bijvoorbeeld gedood door een vos of een roofvogel. Ja, maar ondanks alle vermoeienis, teleurstelling en verdriet is het toch, als men er goed over nadenkt, een heerlijke dag geweest, en waarom zou men dan den dag niet met gezelligheid eindigen? Dat wordt eenstemmig goedgekeurd en stilzwijgend; en op het oogenblik dat de zon ver weg aan den anderen kant der bergen, na de lange, golvende deiningen van den Indischen Oceaan rood te hebben gekleurd, stil in de zee verdwijnt, op dat oogenblik leggen de lachvogels den kop achteruit en doen de moeite en bezwaren van den dag in een uitgelaten en uitbundig gelach wegzinken. Ha-ha-ha, hi-hi-hi, o-ho-hoh! ☼ Een minuut of tien later zwijgen zij en vliegen zij ieder hun eigen kant uit om ter ruste te gaan na den langen, inspannenden dag, waarop zij voor de kolonisten en goudgravers in het bosch zulk een mooi voorbeeld geweest zijn wat betreft aanhoudende onvermoeide vlijt, doodsverachting, goed humeur en hechten familieband.

Naar het Deensch van KNUD POULSEN.

HET KAPITOOl TE WASHINGTON.

☼ Capitolium heette de burcht van het oude Rome, gebouwd op de kleinste der zeven heuvelen van de eeuwige stad, en zoo is men er allengs toe gekomen, aan het woord „kapitool” de beteekenis van bewaarder der volksvrijheden, van middelpunt van regeeringsmacht te hechten. Zoo kwam men er ook toe, den zetel der bondsregering van de Vereenigde Staten van Noord-Amerika te Washington het Capitool te noemen.

☼ In 1793 legde George Washington den eersten steen van het Capitool in de door hem twee jaar te voren gestichte stad, die zijn naam ontving, en in 1800 kon de bondsregering in het nieuwe gebouw haar intrede doen. Door de Engelschen onder admiraal Cockburn werd het in 1814 verwoest. Maar op de puinen van het oude Capitool werd weldra van zandsteen en marmer een nieuw, grootscher gebouw opgetrokken (1818—1827), dat van 1850 tot 1865 nog vergroot werd en toen met een geweldigen, 93 M. hoogen koepel werd gesierd, gekroond door het beeld der vrijheid. ☼ Het middengedeelte is het oudste, en werd gebouwd naar het ontwerp van W. Thornton, die werd opgevolgd door G. Hadfield en B. Latrobe; Bulfinch ontwierp de rotonde en Th. Waller de zijvleugels en den koepel. ☼ Het Capitool te Washington kan — als uiting van néohellenisme — niet op groote oorspronkelijkheid bogen, en de buiten verhouding groote koepel werkt storend. Rekening houdend met den tijd en het land, waarin het gebouwd werd, moet men het intusschen een belangwekkende schepping noemen, die niet nalaat — zooals dit in de Vereenigde Staten behoort — door hare afmetingen indruk te maken. L.

OP LEVEN EN DOOD

24) *Naar het Engelsch door CHLS G. D. ROBERTS.*

MET de kreet „Maak dat je weg komt, leelijk beest!” liep ze snel op het dier toe, greep den houten aardappel-stamper en, vóór Amanda het kon verhinderen, sloeg ze woedend naar den neus van het hinderlijke dier. ☼ Nu was Mrs. Carson nooit groot geweest in juist mikken. Bovendien had Amanda haar op het kritieke moment bij den arm gegrepen. De slag kwam neer, niet op den neus van het dier maar op een der zijtakken van het naar binnen gestoken gewei. Het was een stevige slag geweest, zoo als de goeie vrouw in haar ergernis ook bedoeld had. Maar het resultaat was zoo veel erger dan ze ooit gewild had, dat ze met een gekreun van schrik achteruit deinsde, terwijl de aardappel-stamper aan haar handen ontviel en Amanda geheel ontdaan hilde: „O, moeder, hoe hebt u zoo iets kunnen doen?” ☼ De eland, verschrikt door Mrs. Carson's aanval, was opgesprongen en had zijn kop met zoo'n kracht teruggetrokken, dat de heele horen er af gerukt was. Hij viel voor Mrs. Carson's voeten en het roode uiteinde, waarop kleine bloeddroppels parelden, overtuigde haar verbaasde oogen dat zij zich aan een ongehoorde wreedheid had schuldig gemaakt. Zij wong haar handen en verzekerde half huilend: „O, Mandy, zoo heb ik het niet bedoeld! Hoe kon ik weten, dat het zoo makkelijk los zou laten?” ☼ Het slachtoffer scheen zich van dit vreeselijke kwetsuur machtig weinig aan te trekken. Nadat hij eenige maken hard zijn kop geschud had, zoo ongeveer alsof hij door een bij gestoken was, scheen hij het heele geval vergeten en stak hij zijn kop weer

naar binnen om zich door Amanda te laten streelen. Hij scheen het verlies van zijn halve gewei niet eens op te merken. Toen herinnerde Amanda zich, dat het nu ongeveer de tijd was, waarop de elanden hun gewei verliezen. De schrik verdween uit haar gezicht. Ze stond op het punt in luid lachen uit te barsten. Maar ze onderdrukte haar vroolijkheid met geweld, daar zij het raadzaam vond, haar moeder's wroeging niet dadelijk tot bedaren te brengen. „Arm dier!” mompelde Mrs. Carson, terwijl zij het stuk gewei opraapte en het eerbiedig tegen den muur zette, waarbij zij het aankeek alsof ze erover dacht het weer op zijn oude plaats te zetten. „Hij komt me erg goedig voor, als hij om zoo iets niet nijdig wordt. Zouden we niet goed doen, Mandy, er wat schapenvet op te smeren?” „Ik geloof niet, dat het de moeite waard is, moeder”, antwoordde het meisje. „Ziet u, in dezen tijd van het jaar zijn er geen vliegen om de zeere plaats te prikkelen. Ik geloof ook niet, dat het hem zoo veel pijn doet, want, zooals u weet, zou hij toch vóór de lente zijn gewei moeten verliezen. Dat valt in den loop van den winter altijd af; het is dus niet alsof het nooit weer zou terugkomen.” „O!” riep de vrouw uit op een toon van verlichting. „Ik dacht niet eraan, dat ze hun gewei verliezen. Maar ik denk toch wel, dat ik hem pijn heb gedaan. 't Ziet er erg rood en gewond uit. Ik zeg toch maar, dat ik 't niet zoo kalm zou hebben opgenomen als iemand mij zoo iets gelapt had.” En Amanda barstte in een lachbui uit, die den eland van verbazing achteruit deed loopen. „Nou ja, kind”, zei haar moeder kregelig, „je weet wel wat ik bedoel. Je moet niet zoo knap willen zijn. Bind je vondst maar in den stal vast als je dat toch van plan was, zoodat we eindelijk eens tot eten kunnen komen.” En Amanda dacht even na. „Maar ik weet niet hoe ik hem er heen moet krijgen,” antwoordde ze. „Nou,” zei Mrs. Carson, „als 't een paard was, zou je het leiden. En als 't een koe was, zou je haar drijven. Wat is hij nu? Dat moet jij zelf weten, want jij bent schooljuffrouw en dan behoort 't bij jouw vak zoo iets te weten. Maar doe 't hoe dan ook gauw, voor we heelemaal bevroren zijn.” En met die woorden keerde zij zich om en begon het eten op te doen. „Hij heeft meer weg van een koe dan van een paard”, zei het meisje beslist. „Maar toch zal ik proberen hem te leiden. Hij ziet er niet uit alsof 't makkelijk zou zijn hem te drijven. Geef u me even dat eind waschlijn, moeder, dan bent u een schat.” En Mrs. Carson deed wat haar gevraagd werd en bracht daarna het meisje haar cape waarvan ze den kap ongeduldig op haar hoofd zette. Amanda, met de handigheid van iemand, die op een boerderij is grootgebracht, sloeg het koord eerst om den nek van het dier en daarna om zijn kop, zoodat het een halster vormde — welk werk de eland liet doen met 'n geduld dat toonde, dat hij zoo iets gewend was. Toen duwde ze met beide handen op zijn groot voorhoofd, om hem de deur uit te krijgen. Hij gehoorzaamde dadelijk, waarbij hij voorzichtig stapte alsof hij tusschen lemoenen liep; en toen ze aanstalten maakte om hem over het diepe, smalle pad te leiden, volgde hij zoo vlak achter

haar, dat zijn zware snoet over haar schouder reikte. En Ze hadden bijna de loods bereikt, toen de eland plotseling zijn kop omhoog wierp en toornig snoof. Amanda volgde den blik zijner oogen over de witte, golvende vlakte en zag nog juist drie schaduwachtige, grijze gestalten het bosch insluipen. „Wolven!” zei ze tegen haar begeleider. „Dus dat was 't, wat je opgejaagd heeft? Nou, je schijnt nu niet meer bang voor ze te zijn!” En ze kwam tot de conclusie, dat de sluipende dieren hun groote prooi hadden gevolgd en geplaagd, zonder dat zij zich binnen het bereik van zijn hoeven en horens gewaagd hadden alvorens hij te uitgeput zou zijn om zich te verdedigen. Blijkbaar hadden ze nu geen lust meer de vervolging voort te zetten. Enkele seconden keek de eland woest zijn verdwenen

vijanden na, toen volgde hij zijn geleidster gehoorzaam naar de loods. Oude Jerry, het bruine paard, dat Amanda reeds als kind bereden had, hinnikte vragend in zijn box toen hij het groote vreemde dier zag; en de twee rood-witte koeien bliezen luid door hun neus en trokken achteruit in hun hokken. Maar de eland lette heelemaal niet op ze. Hij voelde zich blijkbaar heelemaal thuis tusschen vee en paarden in een stal. Amanda bond hem vast naast een stapel hooi, zoodat hij naar hartelust kon vreten; daarna wreef ze haar verstijfde vingers warm en draafde naar huis terug, om zoo gauw mogelijk uit de snijdende kou te komen. Haar moeder zat haar reeds aan de tafel te wachten. „Wat zal dat prachtige dier een schitterend Kerstgeschenk zijn voor vader!” riep Amanda vroolijk uit, terwijl ze haar rebellisch haar glad streek en haastig haar fijne vingertjes afwiesch alvorens aan tafel te gaan. „Ik zou wel eens willen weten, welke nut hij daarvan hebben zal!” zei Mrs. Carson sceptisch. „Met zijn lange pooten stapt hij over alle hekjes heen en vreet alles op waar je vader van houdt. Ik heb nooit kunnen begrijpen, Mandy, wat voor aardigheid je toch altijd ziet in al zulke buitenissige dieren. Ik zeg maar, geef mij maar een paard, of een rustige koe of zelfs een hond.” „Nu moeder, u weet, daar houd ik ook van”, antwoordde Amanda opgewekt, om verdere discussie te vermijden. (Wordt vervolgd).

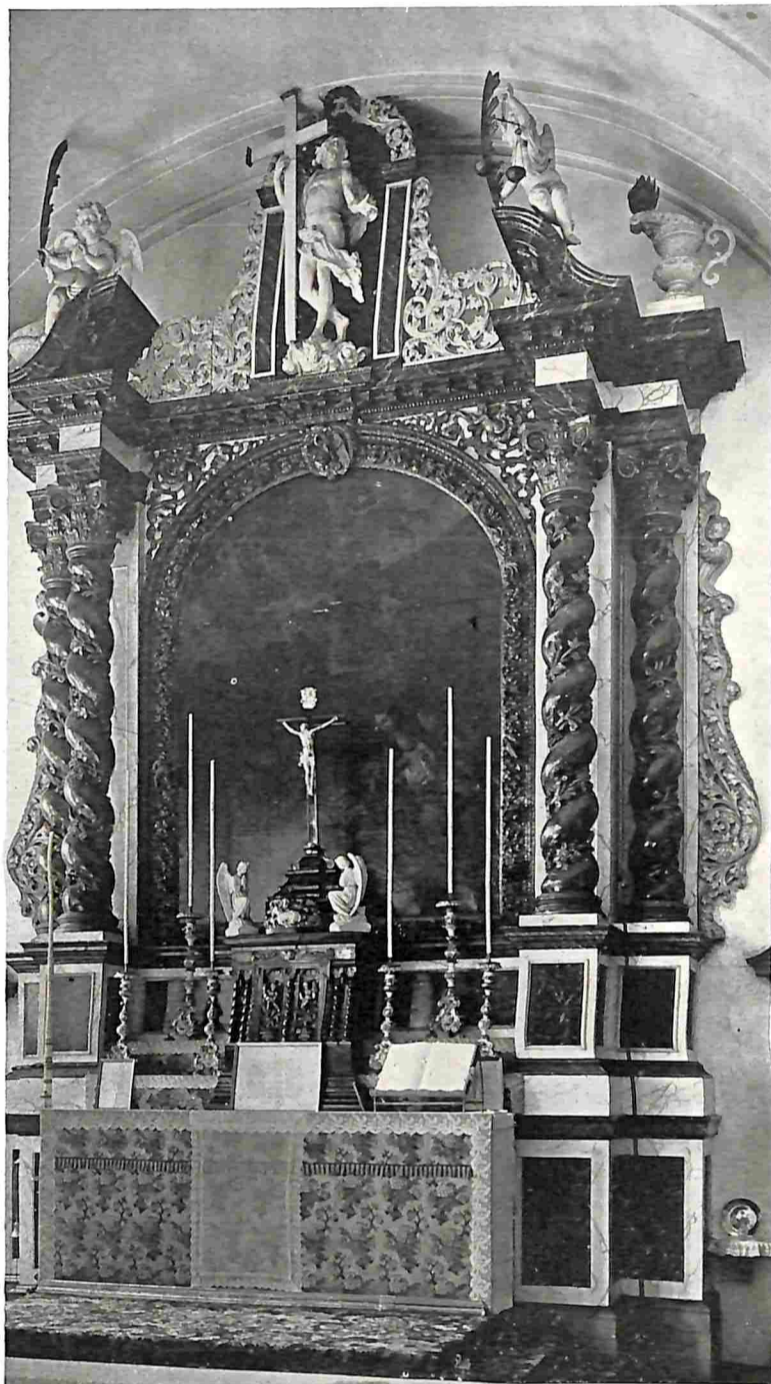

Foto C. Steenberg.

HET ALTAAR IN DE OUD-KATH. KERK TE LEIDEN.

KERKUILEN.

De verhalen van Marlitt konden er eenvoudig niet zonder, maar de romantiek, die van griezelingen houdt, ligt blijkbaar achter ons, en een kerkuil is een minder gangbaar artikel geworden in de hedendaagsche litteratuur. Wat niet wegneemt dat ze in kerktorens nog steeds worden gevonden, waar 't hun intuschen beter vergaat dan in vroeger eeuw, toen deze nachtvogels als uitermate schadelijk werden beschouwd, die hardnekkig vervolgd en verdelgd werden. Vaak werden ze met open vlerken aan de groote poort der boerenwoningen genageld en zelfs wordt in de rekeningen der O.L.V.-kerk van Dendermonde meegedeeld, hoe de kerkbestuurders voor iederen uil dien men op den toren rooven of vangen kon, een premie betaalden. Zoo gebeurde 't ook in Westeren, waar een post der rekening vermeldt: „Idem betaelt aen Jacques Dhont over het schieten van eenen huyl in de kercke den XX Augustus 1647... XII gr.” O.